

Identifying and Analyzing Factors Affecting the Authority of Disciplines in Order to Achieve the Scientific Authority of Universities (Case Study: Allameh Tabataba'i University)

1. Mojtaba Hajian Heidary
2. Niloufar Mozafari
3. Hadi Khanmohammadi
4. Maede Mirzaaliyan

Abstract

Achieving scientific authority is one of the emphases that has been emphasized in the Supreme Leader's orders and it is considered as a strategy in the country's scientific programs in recent years. In the past years, researchers have investigated the dimensions of scientific authority from different aspects. Universities are the main scientific centers of the country and play the most important role in achieving scientific authority. With a systemic view, it can be understood that the movement of universities as components of the country's scientific system towards scientific authority will lead to the achievement of the country's scientific system to regional and international authority. If we consider each university as a set of components related to each other, to achieve the scientific authority of a university, its various components must also move towards achieving scientific authority. One of the most important pillars of the university's education and research system is the academic fields in which professors and students are engaged in learning and acquiring knowledge. Trying to achieve the authority of a university's fields will help the university to achieve scientific authority. On the other hand, the approach taken by the ranking systems for thematic ranking of universities (which can include one or more disciplines) doubles the importance of this matter. As a result, in this research, the research problem has been defined as identifying the factors that affect the

Article Type: Research Paper
Vol. 32 | No. 3 | Serial 87 | Oct. 2022
Received: 2023.08.04
Revised: 2023.09.20
Accepted: 2023.10.20
Published Online: 2023.11.06
Pages: 55-72
P-ISSN: 1027-2690
E-ISSN: 2783-4514

Keywords

University, Scientific Authority, Disciplines' Authority, Theme Analysis, Confirmatory Factor Analysis.

1. Assistant Professor of Operations Management & Information Technology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran (Corresponding Author) hajianheidary@atu.ac.ir
ORCID: 0000-0002-7539-9752
2. M.Sc. of Public Administration, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
niloufar_m77@yahoo.com
ORCID: 0009-0002-8435-7079
3. Assistant Professor of Public Administration, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
khanmohammadi@atu.ac.ir
ORCID: 0009-0002-2290-6431
4. M.Sc. of Industrial Management, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
maede_mirzaaliyan99@atu.ac.ir
ORCID: 0009-0002-0974-1097

Cite This Paper: Hajian Heidary, M., Mozafari, N., Khanmohammadi, H., Mirzaaliyan, M. (2022). Identifying and Analyzing Factors Affecting the Authority of Disciplines in Order to Achieve the Scientific Authority of Universities (Case Study: Allameh Tabataba'i University). *Rahyaft*, 2022, 32 (3), 55-72. (Persian).

DOI: 10.22034/RAHYAFT.2023.11414.1428

Publisher: National Research Institute for Science Policy (N.R.I.S.P)

achievement of the authority of the disciplines. Academic disciplines play a role in achieving scientific authority from different perspectives, but their effectiveness is different. Therefore, finding authority indicators from the perspective of disciplines can be considered a new concept in the field of studies related to scientific authority. The purpose of this research is to identify the authority indicators of fields from the perspective of experts. This research was conducted at Allameh Tabataba'i University one of the important universities in the country to identify these indicators from the perspective of prominent professors, educational and research experts. The results of this research can be generalized on a wider level and in other universities.

Because the issue of authority components of disciplines has been less discussed in previous research, it was first necessary to identify any component that is related to scientific authority, especially related to academic disciplines, by reviewing the literature and previous researches. This work was done in the second part and in the third part the most important concepts that we need in this research were explained. But to complete these components, it is necessary to use the opinion of experts. Allameh Tabataba'i University, as a specialized university in the field of humanities and one of the first-level universities in the country, has defined one of its main goals to achieve scientific authority in the field of humanities. The area chosen to conduct this research is Allameh Tabataba'i University.

In the first part of the research, the databases of Science Direct and Google Scholar were searched between 2000 to 2022 with the keywords of scientific authority, field authority, the competitive advantage of the university and its Latin equivalents. Among the 618 related articles found, four criteria of keyword assignment, research topic, access level to the article and screening were used to include or not include the research. Among these, articles related to non-academic fields were excluded. Again, the articles were reviewed in terms of repetition and availability, and the remaining 112 articles were reviewed in terms of content, quality, and methodology, and finally, the remaining 21 articles were carefully reviewed. In the second part of the research, in order to calculate additional indicators, semi-structured interviews with an exploratory

approach have been used. According to the purpose of this research, which is to identify the factors affecting scientific authority, Allameh Tabataba'i University was selected as a specialized humanities university and one of the pioneers of the movement towards scientific authority to conduct research. According to the developed strategic plan of the university, the main goal is to achieve scientific authority in humanities which is the dominant discourse of the university. In this connection, experts who had outstanding educational and research records and opinions in the field of scientific authority were introduced through the supervision and evaluation office of the Vice-Chancellor of Allameh Tabataba'i University. Among the people, a semi-structured interview was conducted with 16 experts who were willing to be interviewed.

Examining the results of this research showed that the main components affecting the scientific authority of the fields include: Customization/Islamization, Applicability, Identity, Technological infrastructure, Promotional activities, Attractiveness, International interactions, and Employment of prominent professors.

Some of the components of authority need to spend money and resources, which needs some kind of prioritization according to the limitations that exist. The components identified and confirmed in this research can help in the evaluation of university courses to achieve scientific authority. The fields that get more points according to the indicators mentioned in this research can be called authoritative fields. Universities should focus on these fields due to budget limitations to achieve scientific authority. On the other hand, other disciplines can use the values of the indicators related to authoritative disciplines as their goal to improve and move towards scientific authority.

شناسایی و تحلیل عوامل اثرگذار بر مرجعیت رشته‌ها به منظور دستیابی به مرجعیت علمی دانشگاه‌ها (مورد مطالعه: دانشگاه علامه طباطبایی)

۱. مجتبی حاجیان حیدری
۲. نیلوفر مظفری
۳. هادی خان محمدی
۴. مانده میرزا علیان

• نوع مقاله: پژوهشی

• دوره ۳۲ | شماره ۳ | پیاپی ۸۷ | مهر ۱۴۰۱

• تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۵/۳۰

• تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۶/۲۹

• تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۷/۲۸

• تاریخ انتشار برخط: ۱۴۰۲/۰۸/۱۵

• صفحات: ۵۵-۷۲

• شاپا چاپی: ۱۰۲۷-۲۶۹۰

• شاپا الکترونیکی: ۲۷۸۳-۴۵۱۴

چکیده

دستیابی به مرجعیت علمی یکی از اهداف اساسی نهادهای علمی کشور است. با توجه به جایگاه ایران در تولید علم در منطقه و جهان، شناسایی عوامل مؤثر در مرجعیت علمی، در ارزیابی وضعیت فعلی دانشگاه‌ها کمک به‌سزایی خواهد کرد. یکی از ارکان اصلی در دستیابی به مرجعیت علمی، رشته‌های دانشگاهی هستند. از این رو برای دستیابی به مرجعیت علمی، رشته‌های دانشگاهی مرجع حائز اهمیت‌اند. یکی از اهداف اصلی دانشگاه علامه طباطبایی، دستیابی به مرجعیت علمی در حوزه علوم انسانی است. لذا در این پژوهش، هدف اصلی شناسایی عوامل اثرگذار بر مرجعیت رشته‌ها به منظور دستیابی دانشگاه علامه طباطبایی به مرجعیت علمی است. بدین منظور، پس از بررسی ادبیات و مصاحبه با خبرگان دانشگاهی شاخص‌های اثرگذار از طریق تحلیل مضمون و پیاده‌سازی نتایج در نرم‌افزار Maxqda احصا شدند و سپس به کمک نرم‌افزار Smart PLS تحلیل عاملی تأییدی انجام شد و مؤلفه‌های نهایی تحلیل شد. بررسی نتایج این پژوهش نشان داد که مؤلفه‌های اصلی اثرگذار بر مرجعیت علمی رشته‌ها عبارت‌اند از: بومی‌سازی/اسلامی‌سازی، کاربردی‌سازی، هویت رشته، زیرساخت فناوریانه، فعالیت‌های ترویجی، جذابیت رشته، تعاملات بین‌المللی، به‌کارگیری اساتید برجسته و به‌روز، تأثیرگذاری رشته در حوزه اجتماعی، مسئله‌محوری، نخبه‌پروری. مؤلفه‌های شناسایی و تأییدشده در این پژوهش می‌تواند در ارزیابی رشته‌های دانشگاهی با هدف دستیابی به مرجعیت علمی کمک به‌سزایی کند و رشته‌هایی را که امتیاز بیشتری از این شاخص‌ها کسب کنند می‌توان رشته‌های مرجعیت‌ساز نامید.

کلیدواژه‌ها

دانشگاه، مرجعیت علمی، مرجعیت رشته، تحلیل مضمون، تحلیل عاملی تأییدی.

۱. استادیار مدیریت عملیات و فناوری اطلاعات، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران (پدیدآور رابط)

hajianheidary@atu.ac.ir

ORCID: 0000-0002-7539-9752

۲. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مدیریت دولتی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

niloufar_m77@yahoo.com

ORCID: 0000-0002-8435-7079

۳. استادیار مدیریت دولتی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

khanmohammadi@atu.ac.ir

ORCID: 0000-0002-2290-6431

۴. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مدیریت صنعتی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

maede_mirzaaliyan99@atu.ac.ir

ORCID: 0000-0002-0974-1097

استناد به این مقاله: حاجیان حیدری، م.، مظفری، ن.، خان محمدی، ه. و میرزا علیان، م. (۱۴۰۱). شناسایی و تحلیل عوامل اثرگذار بر مرجعیت رشته‌ها به منظور دستیابی به مرجعیت علمی دانشگاه‌ها (مورد مطالعه: دانشگاه علامه طباطبایی). *رهیافت*، ۳۲ (۳)، صص. ۵۵-۷۲

DOI: 10.22034/RAHYAFT.2023.11414.1428

ناشر: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور

مقدمه

دانشگاه‌ها به عنوان مهم‌ترین مراکز تولید علم در کشور شناخته می‌شوند. هدف هر مجموعه علمی دستیابی به بالاترین سطح پیشرفت علمی و تبدیل شدن به سرآمد در میان دیگر مجموعه‌هاست. در کشور ما به طور خاص اهمیت این موضوع دوچندان است. اسناد متعدد راهبردی کشور از جمله سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، سیاست‌های کلی علم و فناوری و ... همگی تأکید بر دستیابی به مرجعیت علمی کشور دارند که این امر به جز با ارتقای سطح علمی دانشگاه‌های کشور و تلاش در جهت دستیابی به مرجعیت علمی آنها میسر نخواهد شد. ضرورت توجه به مرجعیت علمی از اهمیت توجه به آموزش عالی در کشور به عنوان پیشران اصلی رفاه و استقلال ملی نشأت می‌گیرد (Mahmoudi et al., 2020). دستیابی به مرجعیت علمی کشور که از جمله منویات مهم مقام معظم رهبری است، از بستر نظام آموزشی کشور، به ویژه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور محقق می‌شود (Koshazadeh et al., 2019). مرجعیت علمی زمانی حاصل می‌شود که نیازهای فردی و نیازهای جامعه در تولید علم و به‌کارگیری آن مدنظر قرار گیرد (Seyedjavadin & Taban, 2017).

دستیابی به مرجعیت علمی یکی از تأکیدی است که در فرمایش‌های مقام معظم رهبری بر آن تأکید شده است و در سال‌های اخیر به عنوان یک راهبرد در برنامه‌های علمی کشور مدنظر است. پژوهشگران در سال‌های گذشته از جنبه‌های مختلف به بررسی ابعاد مرجعیت علمی پرداخته‌اند. دانشگاه‌ها به عنوان اصلی‌ترین مراکز علمی کشورند و در دستیابی به مرجعیت علمی مهم‌ترین نقش را دارند. با یک دید سیستمی می‌توان پی برد که حرکت دانشگاه‌ها به عنوان اجزای نظام علمی کشور به‌سوی مرجعیت علمی، به دستیابی نظام علمی کشور به مرجعیت در سطح منطقه و بین‌المللی منجر خواهد شد. اگر هر دانشگاه را هم به عنوان مجموعه‌ای از اجزای مرتبط با یکدیگر در نظر بگیریم، برای دستیابی به مرجعیت علمی دانشگاه، اجزای مختلف آن هم باید به‌سوی دستیابی مرجعیت علمی حرکت کنند. یکی از مهم‌ترین ارکان نظام آموزش و پژوهش دانشگاه، رشته‌های دانشگاهی هستند که اساتید و دانشجویان در قالب آنها به آموختن و فراگیری دانش مشغول‌اند. تلاش برای دستیابی به مرجعیت رشته‌های یک دانشگاه به دستیابی دانشگاه به مرجعیت علمی کمک خواهد کرد. از سوی دیگر رویکردی که نظام‌های رتبه‌بندی برای رتبه‌بندی موضوعی دانشگاه‌ها (که می‌تواند یک یا چند رشته را دربرگیرد) در پیش گرفته‌اند اهمیت این امر را دوچندان می‌کند. در نتیجه در این پژوهش مسئله پژوهش، شناسایی مؤلفه‌های اثرگذار بر دستیابی به مرجعیت رشته‌ها تعریف شده است.

جمهوری اسلامی ایران به عنوان یکی از تأثیرگذارترین کشورهای

منطقه همواره نقش به‌سزایی در توسعه علم در دنیا داشته است. بر اساس اطلاعات منتشرشده توسط دو پایگاه استنادی مهم دنیا چون Wos و Scopus، سهم ایران از تولید علم در سال‌های اخیر حدود ۲ درصد بوده است و در رتبه ۱۶ دنیا و در بین کشورهای اسلامی در رتبه اول قرار دارد. هدف‌گذاری اعلام‌شده برای این منظور در سال‌های آتی رتبه اول منطقه در تولید علم است. این هدف دست‌یافتنی نخواهد بود، مگر با حرکت نظام آموزشی کشور، به طور عام و یکایک مراکز آموزشی کشور به طور خاص، در جهت دستیابی به مرجعیت علمی. رشته‌های دانشگاهی از مناظر مختلف در دستیابی به مرجعیت علمی نقش دارند، اما میزان تأثیرگذاری آنها متفاوت است. بنابراین پیدا کردن شاخص‌های مرجعیت از منظر رشته‌ها را می‌توان به عنوان یک مفهوم نو در حوزه مطالعات مرتبط با مرجعیت علمی بررسی کرد. هدف از این پژوهش شناسایی شاخص‌های مرجعیت رشته‌ها از منظر خبرگان است. این پژوهش در دانشگاه علامه طباطبایی به عنوان یکی از دانشگاه‌های مهم کشور به منظور شناسایی این شاخص‌ها از منظر اساتید برجسته، متخصصان آموزشی و پژوهشی انجام شده است و نتایج آن در سطح وسیع‌تر و در دانشگاه‌های دیگر نیز قابلیت تعمیم دارد.

با توجه به اینکه به مسئله مؤلفه‌های مرجعیت رشته‌ها در پژوهش‌های پیشین کمتر پرداخته شده است، ابتدا نیاز بود با بررسی ادبیات و پژوهش‌های پیشین، هر مؤلفه‌ای که مرتبط با مرجعیت علمی به ویژه مرتبط با رشته‌های دانشگاهی است شناسایی شود. این کار در بخش دوم انجام شد و در بخش سوم مهم‌ترین مفاهیمی که در این پژوهش بدان‌ها نیاز داریم تبیین شد. اما برای تکمیل این مؤلفه‌ها نیاز است که از نظر خبرگان هم بهره گرفته شود. دانشگاه علامه طباطبایی به عنوان دانشگاه تخصصی حوزه علوم انسانی و یکی از دانشگاه‌های سطح یک کشور، یکی از اهداف اصلی خود را دستیابی به مرجعیت علمی در حوزه علوم انسانی تعریف کرده است. قلمرو مکانی انتخاب‌شده برای انجام این پژوهش، دانشگاه علامه طباطبایی است.

در دستیابی به مرجعیت عوامل زیادی مؤثرند. اساتید، دانشجویان و مسائلی که در دانشگاه بررسی و تحلیل می‌شود، از جمله اساسی‌ترین عوامل در دستیابی به مرجعیت علمی هستند (Goodarzi & Roodi, 2010). دستیابی به مرجعیت بدون توجه به رشته‌ها و میان‌رشته‌ها امکان‌پذیر نیست (Ferasatkah, 2012). برخی پژوهش‌ها، از جمله سلیمی و همکاران (۱۳۹۸) از مصاحبه‌های انجام‌شده در ارتباط با مفهوم مرجعیت علمی به این نتیجه رسیده‌اند که یکی از شاخصه‌های مهم در مرجعیت علمی و توسعه یک دانشگاه را توسعه رشته‌ها دانسته‌اند. به واقع پایه و اساس نظام آموزشی یک

دانشگاه در نظام رشته‌های درسی آن نهفته است. در نتیجه در راستای دست یافتن به مرجعیت علمی، توجه به رشته‌ها و نقش آنها در مرجعیت علمی دانشگاه‌ها بسیار حائز اهمیت است (Salimi et al., 2019).

در ادامه ابتدا مطالعات پیشین مرور شده است. سپس روش‌شناسی پژوهش به منظور شناسایی شاخص‌ها ارائه شده است. سپس با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی، شاخص‌های شناسایی شده به تأیید خبرگان رسیده است. در آخر هم نتیجه‌گیری و جمع‌بندی پژوهش ارائه شده است.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

در پژوهش‌های پیشین معانی زیادی برای مفهوم مرجعیت علمی ذکر شده است. گودرزی و رودی (۱۳۹۰) مرجعیت علمی را منشأ اثر بودن در جامعه، محل رجوع بودن توسط جامعه و نخبگان، و از نگاه دیگر قطع وابستگی علمی به غرب و تولید علم تعریف کرده‌اند (Goodarzi & Roodi, 2010). آنها سطوح مرجعیت علمی را شامل مرجعیت بنیادی، مرجعیت سیاست‌گذاری و مرجعیت کاربردی معرفی کرده‌اند. علاوه بر این استادمحوری و دانشجومحوری از نظر آنها در دستیابی به مرجعیت علمی اثرگذار است. سید جوادین و همکاران (۱۳۹۱) به بررسی مفهوم مرجعیت علمی در نظام آموزش عالی پرداخته‌اند. ایشان تعاریف مختلف مرجعیت علمی را از مناظر مختلف بررسی کرده‌اند (Seyedjavadin et al., 2011). تولید علم، استناد علمی، پذیرش توسط جامعه، جایگاه بین‌المللی، نظریه‌پردازی از مهم‌ترین مفاهیمی هستند که در ارتباط با مرجعیت علمی بیان شده است. همچنین تأکید کرده‌اند که مرجعیت علمی یک دانشمند در یک رشته خاص دانشگاهی اتفاق می‌افتد. از این رو نقش رشته‌ها در دستیابی به مرجعیت علمی روشن می‌شود.

در بین مقالات داخلی، مهم‌ترین پژوهش‌های مرتبط با مفهوم‌سازی مرجعیت رشته در ادامه بررسی شده است. در ارتباط با مرجعیت رشته علوم سیاسی، سینایی و جزایی (۱۳۹۶) و اسلامی (۱۳۹۶) متغیرهای کلیدی مؤثر را تبیین کرده‌اند. میزان اشتغال فارغ‌التحصیلان، اساتید برجسته، مسئله‌محور بودن و ارتباط با نهادهای دولتی و بازننگری و روزآمدسازی دروس رشته‌ها از جمله مهم‌ترین مواردی است که مورد اشاره قرار گرفته است (Eslami, 2017; Sinaei & Jazaei, 2017). رضاییان (۱۴۰۰) نیز مهم‌ترین نشانه‌های مرجعیت علمی را در میزان استنادات مقالات منتشر شده، حضور بین‌المللی اساتید عنوان کرده است (Rezaeian, 2021). یزدانی و همکاران (۱۴۰۰) مزیت رقابتی را به عنوان مقوله‌ای محوری بررسی کرده‌اند (Yazdani et al., 2021).

یافته‌های آنها نشان داد که فعالیت‌های برجسته‌دانشی، از جمله کتاب و مقالات، فعالیت‌های ارتباطی، گسترش رشته‌ها، نظریه‌پردازی‌ها و زیرساخت‌ها مهم‌ترین مقولاتی هستند که آنها بدان دست یافتند. تأکید آنها بر توسعه رشته‌ها نشان‌دهنده اهمیت نقش رشته‌های دانشگاهی در دستیابی به مرجعیت علمی است. همچنین در پژوهشی که نجفی لنبر و همکاران (۱۴۰۲) انجام داده‌اند، الگوی به‌دست‌آمده از داده‌ها شامل سه مقوله اصلی بود که پدیده محوری مرجعیت رشته را نشان داد و در این راستا با بهره‌گیری از فرایند مصاحبه، مقوله‌هایی نظیر اهمیت ذاتی رشته، بین‌المللی‌سازی، ظرفیت‌سازی و کار تیمی، درآمدسازی، مسئله‌محوری شناسایی شد (Najafi Lanbar et al., 2022). نتایج مصاحبه آنها همچنین بر نقش اساتید در دستیابی به مرجعیت رشته و اهمیت جان‌نشین‌پروری تأکید دارد. از طرفی عملکرد دانشگاه‌ها به عنوان یک خروجی ملموس در نظام آموزشی کشور در نظر گرفته می‌شود. معمولاً این عملکرد از ابعاد آموزش، پژوهش، بین‌المللی‌سازی و تعاملات با جامعه ارزیابی می‌شود. همین ابعاد در رتبه‌بندی‌های بین‌المللی هم مهم‌ترین شاخص‌های ارزیابی به‌شمار می‌آیند (Ahanchian, 2014). در همین راستا، ارتقای رتبه دانشگاه در رتبه‌بندی‌های داخلی و بین‌المللی می‌تواند یکی از نشانه‌های جهت‌گیری صحیح در دستیابی به مرجعیت علمی باشد.

ثمری و همکاران (۱۳۸۹) عوامل اصلی اثرگذار در توسعه دانشگاه را عوامل درون‌دانشگاهی، عوامل زیرساختی، عوامل محیطی و بین‌المللی نام برده‌اند (Samari et al., 2009). موسوی (۱۳۸۲) عوامل اثرگذار بر جهش علمی را در ارتقای پژوهش، ارتقای آموزش، چاپ مقالات معتبر و حضور در همایش‌های بین‌المللی دانسته است (Mousavi, 2003). شوربایی (۱۳۸۹) راهکارهای ارتقای رتبه دانشگاه پیام نور را بررسی کرده است که عوامل اثرگذار را اعضای هیئت علمی، ارتقای آموزش و پژوهش، ارتقای مقالات، ارتقای برند دانشگاه، تعاملات ملی و بین‌المللی و ارتقای زیرساخت‌ها دانسته است (Shouryabi, 2010).

جدول ۱ به طور خلاصه مهم‌ترین مؤلفه‌های اثرگذار بر دستیابی به مرجعیت علمی را ارائه می‌کند.

از منظر فقه شیعه، مراجع یا علما افرادی هستند که مسلمانان برای انجام فرائض دینی آن افراد را الگو قرار می‌دهند و پرسش‌های خود را از آنها می‌پرسند. بنابراین مورد تأیید بودن، شناخته شده بودن، سطح علمی مراجع، توانمندی‌های فردی علما جزء شاخصه‌های مرجعیت است (Goodarzi & Roodi, 2010). طبیعتاً در حوزه‌های دانشگاهی همین معانی در گستره وسیع‌تری مورد بحث خواهد بود. بر اساس طبقه‌بندی یونسکو، حوزه‌های دانش به دانش‌های فرهنگی، دانش‌های فنی و دانش‌های علمی تقسیم می‌شود. بنابراین برای دستیابی به مرجعیت علمی توسط یک فرد که در یکی از این حوزه‌های دانشی در حال فعالیت است اعلم بودن یک شرط قابل احصا است. اعلم بودن یک فرد در دانشگاه را می‌توان از طریق فراوانی استناد به نظریه‌ها، نوشته‌های علمی و سخنرانی‌های او اندازه‌گیری کرد (Taban et al., 2016). می‌دانیم که دانشگاه نظامی است که اساتید دانشگاه جزئی از آن هستند. بنابراین برای دستیابی به مرجعیت علمی دانشگاه یکی از مؤلفه‌ها اساتید هستند. از طرف دیگر زیرساخت‌ها، فناوری‌های روز و در اختیار داشتن امکانات مناسب در دستیابی به مرجعیت علمی حائز اهمیت‌اند (Farazkish et al., 2021; Yousefi & Zeraatkish, 2022). از طرف دیگر رشته‌های دانشگاهی نیز نقش مؤثری در دستیابی دانشگاه‌ها به مرجعیت دارند که در ادامه بدان پرداخته می‌شود (Sowter et al., 2016). همچنین تربیت فارغ‌التحصیلان کارآمد و توانمند به نوعی نمایانگر کیفیت فرایندهای آموزشی و پژوهشی دانشگاه هستند (Seah et al., 2020; Xia 2016; Koendjibiharie, 2020; Wolff, 2021). بر این اساس طبق بررسی‌های صورت گرفته، مرجعیت علمی دانشگاه را می‌توانیم به «اساتید»، «زیرساخت‌ها»، «رشته‌های دانشگاهی» و «فارغ‌التحصیلان» مرتبط بدانیم.

مرجعیت رشته

در سال‌های اخیر، در بیشتر نظام‌های بین‌المللی رتبه‌بندی، دسته‌بندی‌های موضوعی برای رتبه‌بندی دانشگاه‌ها وجود دارد. گاه این دسته‌بندی‌ها شامل چندین رشته دانشگاهی مرتبط می‌شود و رتبه دانشگاه از آن منظر هم بررسی می‌شود. بنابراین اهمیت رشته‌ها در رتبه‌بندی‌های بین‌المللی موضوعی است که باید مورد توجه مسئولان قرار گیرد. علاوه بر این، ممکن است که یک دانشگاه در رتبه‌بندی‌های کلی نتیجه خوبی کسب نکند، اما در یک یا چند رشته خاص عملکرد بسیار خوبی داشته باشد و به عنوان برترین رشته در کشور شناخته شود. چه‌بسا اتفاق می‌افتد که یک دانشگاه رتبه خوبی در نظام‌های رتبه‌بندی کسب می‌کند، اما در رشته‌ای خاص عملکرد خوبی ندارد. آنچه در این مقاله به دنبالش هستیم، مؤلفه‌های اثرگذار بر مرجعیت رشته‌ها است. یکی از جنبه‌های مهم در این ارتباط، کاربرد علم در

شاخص‌های شناسایی شده از ادبیات پس از دسته‌بندی و تأیید خبرگان می‌تواند به عنوان مبنای ارزیابی مرجعیت استفاده شود. آن‌طور که از پژوهش‌های پیشین برمی‌آید، مرجع بودن از نظر جامعه به طور عام و از نظر دانشجویان به طور خاص (به عنوان مخاطبان اصلی) می‌تواند بررسی شود. مرجع دانستن دانشگاه از سوی جامعه، به تقاضاهای همکاری و انجام پروژه توسط دانشگاه منجر می‌شود و مرجع دانستن دانشگاه از سوی دانشجویان به ورود نخبگان به دانشگاه منجر می‌شود. از این رو در این پژوهش، مفهوم مرجعیت از این دو منظر مورد توجه قرار گرفته است.

به منظور تأیید عوامل و شاخص‌های شناسایی شده، می‌توان از روش‌های گوناگونی استفاده کرد. خان‌عزیزی و همکاران (۱۳۹۶) عوامل درونی ارتقای دانشگاه‌ها را در رتبه‌بندی‌های بین‌المللی با استفاده از مصاحبه شناسایی و به کمک تحلیل عاملی بررسی و تأیید کردند (Khanazizi et al., 2017). منصورنیا و همکاران (۱۳۹۹) عوامل مؤثر بر چابکی سازمانی در دانشگاه فرهنگیان را با استفاده از مطالعه ادبیات و مصاحبه عوامل را شناسایی کردند و به کمک تحلیل عاملی تأییدی نهایی‌سازی کردند (Mansournia et al., 2020). در این پژوهش نیز بر اساس مطالعات مشابه، ابتدا با استفاده از مصاحبه با خبرگان، مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر مرجعیت رشته‌ها به منظور دستیابی به مرجعیت علمی دانشگاه علامه طباطبایی شناسایی می‌شوند و سپس به کمک تحلیل عاملی تأییدی مدل ساختاری از این عوامل تهیه و نهایی‌سازی می‌شود.

هرچند که طبق بررسی ادبیات که شرح آن در بالا آورده شد، پژوهشگرانی که در حوزه مرجعیت علمی پژوهش کرده بودند، یکی از ارکان دستیابی به مرجعیت علمی را رشته‌ها دانسته بودند، اما با توجه به بررسی دقیق ادبیات، تاکنون مطالعه مشابهی که مفهوم مرجعیت رشته و نقش آن در مرجعیت علمی دانشگاه‌ها را بررسی کرده باشد، مشاهده نشد. بر همین اساس، در ادامه ابتدا عوامل اثرگذار بر مرجعیت رشته، روش شناسایی آنها و دسته‌بندی آنها شرح داده شده است. سپس مدل‌سازی ساختاری اثرگذاری این عوامل بر مرجعیت رشته انجام شده و در نهایت نتیجه‌گیری‌های برآمده از پژوهش ارائه شده است.

مفاهیم اساسی

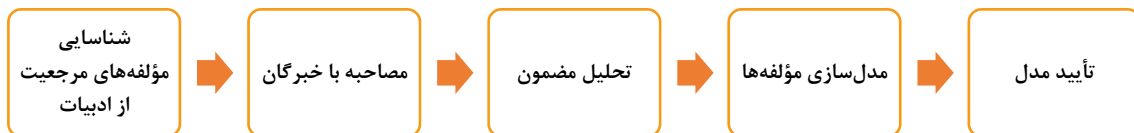
مرجعیت علمی

در لغت مرجعیت به معنی محل رجوع بودن است. مخاطبان یک حوزه، مرجعیت را در برترین متخصصان آن می‌جویند. مرجع در یک حوزه در قیاس با دیگران، بیش از پنجاه درصد از مراجعه‌ها را به خود اختصاص می‌دهند (Goodarzi & Roodi, 2010). شاید بتوان گفت که به یک معنا، مفهوم مرجعیت یا اعلمیت از نگاه دینی سابقه بیشتری نسبت به این مفهوم در حوزه‌های دانشگاهی دارد.

دانشگاه‌های کشور سنجیده می‌شود و در سطح منطقه طبیعتاً نسبت به رشته‌ها در دانشگاه‌های منطقه ارزیابی می‌شود. تمرکز این پژوهش بر شناسایی مؤلفه‌های اثرگذار بر مرجعیت رشته‌هاست، اما خروجی این پژوهش می‌تواند برای ارزیابی‌های دانشگاه‌ها بسیار مفید باشد. برخی مؤلفه‌های مرجعیت مستلزم صرف هزینه و منابع اند که با توجه به محدودیت‌هایی که وجود دارد به نوعی اولویت‌بندی نیاز است. مؤلفه‌های شناسایی و تأییدشده در این پژوهش می‌تواند در ارزیابی رشته‌های دانشگاهی با هدف دستیابی به مرجعیت علمی کمک کند. رشته‌هایی را که با توجه به شاخص‌های ذکر شده در این پژوهش امتیاز بیشتری کسب کنند می‌توان رشته‌های مرجعیت‌ساز نامید.

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، توصیفی و از نظر روش‌شناسی در زمره پژوهش‌های آمیخته قرار دارد. در این پژوهش، برای شناسایی عوامل اثرگذار بر مرجعیت رشته دو مسیر طی شده است: ۱) مرور ادبیات و ۲) مصاحبه با خبرگان. مرور ادبیات با بررسی جامع مطالعات داخلی و خارجی انجام‌شده در ارتباط با عوامل اثرگذار بر مرجعیت علمی دانشگاه‌ها که مرتبط با رشته‌های دانشگاهی بودند، اجرا شد. به منظور تکمیل نتایج به‌دست‌آمده، با خبرگان آموزشی دانشگاه علامه طباطبایی مصاحبه به عمل آمد. شکل ۱ مراحل انجام این پژوهش را نشان می‌دهد.

شکل ۱. مراحل پژوهش

مصاحبه‌های نیمه‌ساختار یافته با رویکرد اکتشافی استفاده شده است. با توجه به هدف این پژوهش که شناسایی مؤلفه‌های اثرگذار بر مرجعیت علمی است، دانشگاه علامه طباطبایی به عنوان دانشگاه تخصصی علوم انسانی و از پیشگامان حرکت به سوی مرجعیت علمی به منظور انجام پژوهش انتخاب شد. بر اساس برنامه راهبردی تدوین‌شده در دانشگاه، هدف اصلی دانشگاه دستیابی به مرجعیت علمی در علوم انسانی ذکر شده است و به عنوان گفتمان غالب دانشگاه درآمده است. در این ارتباط خبرگانی که دارای سوابق آموزشی و پژوهشی برجسته و صاحب‌نظر در حوزه مرجعیت علمی بودند از طریق دفتر نظارت و ارزشیابی معاونت آموزشی دانشگاه علامه طباطبایی معرفی شدند. از بین افراد، با ۱۶ خبره‌ای که تمایل به مصاحبه داشتند مصاحبه نیمه‌ساختار یافته انجام شد.

در انتخاب خبرگان، سعی شد از افراد باتجربه و دارای سابقه در حوزه‌های مرتبط با رشته‌های دانشگاهی استفاده شود. همه خبرگان

عمل است. به عبارت دیگر علمی که به عمل منجر شود به دلیل نتایج و ثمرات ملموسی که به همراه دارد در پذیرفته‌شدن به عنوان مرجع نقش دارد. این مورد در پژوهش‌های پیشین با عناوینی مثل کاربرد بودن، پروژه‌محور بودن و استفاده جامع از نتایج پژوهش‌ها بیان شده است (Moscardini et al., 2022; Khelalfa & Sa-), آنچه در مقالات متعدد در ارتباط با نقش رشته‌ها در مرجعیت علمی بیان شده است، توجه به ویژگی‌های خود رشته‌های دانشگاهی است. میان رشته‌ای بودن و برند بودن رشته در کشور از جمله مهم‌ترین عواملی است که ذکر شده است (McGillivray et al., 2022; Seah et al., 2020; Mazoki, 2019). از طرف دیگر، یا توجه به مفاهیمی که در بخش قبل درباره مرجعیت بیان شد، محل رجوع بودن جامعه، دولت و ارگان‌ها از یک سو و مراجعه و استقبال دانشجویان از یک رشته دانشگاهی نشانه‌های دیگری از مرجعیت یک رشته دانشگاهی می‌توانند باشند.

رشته‌های مرجعیت‌ساز

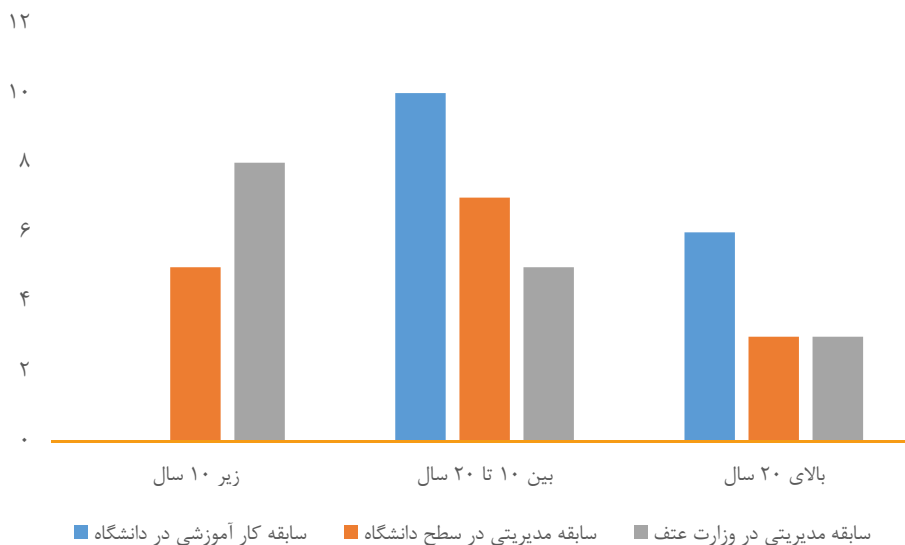
همان‌طور که ذکر شد، برای اینکه یک دانشگاه بتواند در راستای حرکت به سمت مرجعیت علمی قرار گیرد، نیاز است که رشته‌های دانشگاهی مرجع در اختیار داشته باشد یا تلاش کند که رشته‌های دانشگاهی‌اش به سمت مرجعیت حرکت کنند. از طرفی مرجعیت مفهومی نسبی است که در سطح کشور نسبت به دیگر رشته‌ها در

در ادامه جزئیات مراحل مرور ادبیات و مصاحبه‌ها شرح داده شده است. در بخش اول پژوهش، پایگاه‌های اطلاعاتی ساینس دایرکت و گوگل اسکالر در بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۲ با کلیدواژه‌های مرجعیت علمی، مرجعیت رشته، مزیت رقابتی دانشگاه و معادل‌های لاتین آن جست‌وجو شد. از بین ۶۱۸ مقاله مرتبط یافت‌شده برای شمول یا عدم شمول پژوهش‌ها چهار معیار تخصیص کلیدواژه، موضوع پژوهش، سطح دسترسی به مقاله و غربالگری استفاده شد. از این میان، مقالاتی که به حوزه‌های غیردانشگاهی مربوط بودند کنار گذاشته شد. مجدداً مقالات از حیث تکراری بودن و در دسترس بودن بررسی شدند و تعداد ۱۱۲ مقاله باقی‌مانده از نظر محتوا و باکیفیت و نیز روشمند بودن و در نهایت ۲۱ مقاله باقی‌مانده به طور دقیق بررسی شدند. مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر مرجعیت علمی که با رشته‌های دانشگاهی مرتبط بودند، در بخش دوم ذکر شد.

در بخش دوم پژوهش، به منظور احصای شاخص‌های تکمیلی از

از روش گلوله‌برفی برای شناسایی خبرگان استفاده شد. اطلاعات جمعیت‌شناختی خبرگان از نظر سابقه مدیریتی در دانشگاه و وزارت عتف و سابقه کار آموزشی در دانشگاه به شرح شکل ۲ است.

دارای مدرک تحصیلی دکتری بودند و یا در زمینه برنامه‌ریزی رشته‌ها تجربه کاری و مدیریتی داشتند یا دارای تخصص برنامه‌ریزی رشته‌ها بودند. برای اطمینان از انتخاب خبرگان مناسب برای انجام پژوهش،

شکل ۲. اطلاعات جمعیت‌شناختی خبرگان مصاحبه‌شده

طی‌شده در شکل ۳ نمایش داده شده است (Braun & Clarke, 2006).

برای شناسایی و پالایش عوامل اثرگذار بر مرجعیت علمی رشته‌ها از روش براون و کلارک (۲۰۰۶) که امکان شناسایی و سازمان‌دهی مضامین یا الگوهای درون داده‌ها را فراهم می‌کند، استفاده شد. مراحل

شکل ۳. مراحل روش تحلیل مضمون بر اساس براون و کلارک، ۲۰۰۶

شناسایی عوامل اثرگذار بر مرجعیت رشته

بر اساس مراحل انجام پژوهش که در شکل ۱ ارائه شد، در گام اول مؤلفه‌ها از ادبیات شناسایی شد. یافته‌های بخش مرور ادبیات به شرح جدول ۳ به‌دست آمد:

داده‌های جمع‌آوری‌شده، مانند مصاحبه‌ها، نظرسنجی‌ها و اسناد مربوطه، رونویسی و برای تجزیه و تحلیل سازماندهی شدند. پژوهشگران فرایند نظام‌مند کدگذاری و طبقه‌بندی را برای شناسایی مضامین تکرارشونده مرتبط با مرجعیت علمی دنبال کردند. پس از پیاده‌سازی مصاحبه‌ها کدگذاری باز انجام و مضامین اصلی و مضامین پایه استخراج شد. برای این منظور از نرم‌افزار maxqda استفاده شد.

جدول ۳. مؤلفه‌های شناسایی شده از ادبیات به همراه فراوانی تکرار هر مؤلفه در مقالات

فراوانی	مؤلفه‌های شناسایی شده از ادبیات
۱۹	توجه به آینده شغلی فارغ‌التحصیلان
۱۲	زیرساخت‌های آموزش
۱۵	کارآمدی پژوهش‌ها در جامعه
۱۷	نقش اعضای هیئت علمی و اساتید
۲۰	تعاملات بین‌المللی
۱۵	به‌روزرسانی رشته‌ها
۱۲	برنامه‌ی درسی متنوع و بین رشته‌ای
۱۸	مبتنی بر مسئله بودن پژوهش‌ها

word مرتب‌سازی و وارد نرم‌افزار maxqda شد و کدگذاری باز صورت گرفت. هر پاسخ به دقت بررسی شد و کدهایی به مفاهیم، ایده‌ها یا عبارات خاصی اختصاص یافت. پژوهشگران در طول فرایند کدگذاری توجه کافی به این امر معطوف کردند که کدها، جوهره‌ی پاسخ‌ها را به طور دقیق نشان دهند. پس از مرحله‌ی کدگذاری باز، مرحله‌ی بعدی شامل ایجاد دسته‌ها و زیرمجموعه‌ها با گروه‌بندی کدهای مشابه با یکدیگر بود. این فرایند امکان شناسایی مضامین فراگیر را فراهم کرد که نمایانگر جنبه‌های مختلف مرجعیت علمی در حوزه‌ی رشته‌های دانشگاهی در دانشگاه علامه طباطبایی بود. پژوهشگران مقوله‌ها را بررسی و اصلاح کردند و از جامع، منسجم و متمایز بودن آنها اطمینان حاصل کردند. هنگامی که مضامین اصلی مشخص شد، پژوهشگران تجزیه‌وتحلیل کاملی از هر موضوع انجام دادند و داده‌های هر دسته را برای استخراج بینش معنادار بررسی کردند. مؤلفه‌های شناسایی شده از مصاحبه به همراه مؤلفه‌های به‌دست‌آمده از مرور ادبیات، تجمیع شد. در نهایت ۱۱ مضمون اصلی از ترکیب نتایج مطالعات کتابخانه‌ای و مصاحبه‌ها شناسایی شد. نتایج خروجی به‌دست‌آمده از نرم‌افزار مربوط به مضامین اصلی، در شکل ۴ نشان داده شده است.

در گام دوم و سوم از مراحل انجام پژوهش، ۱۶ مصاحبه با خبرگان انجام شد. در این مصاحبه‌ها، مفهوم مرجعیت، نظر آنها درباره‌ی شاخص‌های مرجعیت بر اساس سند تحول علوم انسانی، شاخص‌های دیگر مرجعیت که مدنظر آنهاست، مورد پرسش قرار گرفت. این مصاحبه‌ها ابتدا پیاده‌سازی شد. برای اطمینان از ثبت دقیق داده‌ها ترکیبی از روش‌های ضبط صدا و یادداشت‌برداری در طول مصاحبه به کار گرفته شد. پس از انجام هر مصاحبه، داده‌های جمع‌آوری شده در قالب

شکل ۴. شبکه‌ی مضامین اصلی مؤلفه‌های مرجعیت رشته

- بومی‌سازی / اسلامی‌سازی

یکی از مؤلفه‌هایی که در مصاحبه‌ها مورد تأکید بود، میزان بومی‌سازی صورت‌گرفته در رشته‌ها بود که به عنوان یک امر مهم در دستیابی دانشگاه به مرجعیت علمی مطرح شد. جزئیات مضامین پایه‌ی به‌دست‌آمده در جدول ۴ ارائه شده است.

خلاصه مراحل اختصاص کدهای اولیه به پاره‌گفتارهای مشارکت‌کنندگان، اختصاص کدهای اولیه و ادغام کدهای اولیه و استخراج مضامین اصلی در ادامه به تفکیک هر مضمون اصلی آورده شده است.

جدول ۴. مضامین پایه مربوط به مؤلفه بومی‌سازی / اسلامی‌سازی

ردیف	کدهای باز اولیه	مضامین پایه	جمع فراوانی کدها	مضمون اصلی
۱	اسلامی‌سازی دروس	دروس بومی ایرانی-اسلامی	۲	بومی‌سازی / اسلامی‌سازی
۲	طراحی دروس مطابق با بوم کشور			
۳	توسعه فرهنگ اسلامی	کارگاه‌ها و سمینارها با جهت‌دهی فرهنگ اسلامی ایرانی	۲	
۴	برگزاری سمینارها با رویکرد ارزش‌های ایرانی			
۵	پایان‌نامه‌های منطبق با نیازهای بومی	بومی‌سازی پژوهش‌های مرتبط با رشته	۶	
۶	پژوهش‌های مطابق با نیاز بوم کشور			
۷	روزآمدی برنامه‌های درسی	بومی‌سازی برنامه درسی	۳	
۸	بازنگری سرفصل‌ها مطابق بوم‌شناسی کشور			

- کاربردی‌سازی

مؤلفه دیگری که هم در مصاحبه‌ها و هم در مقالات بررسی شده به آن اشاره شده بود، کاربردی‌سازی رشته‌ها بود. جزئیات مضامین پایه به دست آمده در جدول ۵ ارائه شده است. این مؤلفه بر ارتباط عملی دانش دانشگاهی و توانایی آن برای تبدیل به راه‌حل‌های ملموسی که تأثیر مثبتی بر جامعه دارد، تأکید می‌کند. دانشگاه‌ها نقش مهمی در پر کردن شکاف بین دانش نظری و کاربرد عملی دارند. آنها به عنوان مراکز پژوهش و نوآوری عمل می‌کنند، جایی که دانش پژوهان و دانشجویان برای توسعه و اجرای راه‌حل‌هایی برای مشکلات اجتماعی فوری همکاری می‌کنند.

جدول ۵. مضامین پایه مربوط به مؤلفه کاربردی‌سازی

ردیف	کدهای باز اولیه	مضامین پایه	جمع فراوانی کدها	مضمون اصلی
۱	تعداد واحدهایی که نیاز به آموزش عملی دارند	تعداد واحدهای عملی رشته	۱	کاربردی‌سازی
۲	تعداد بازدیدهای دانشجویی	بازدیدهای میدانی مرتبط با رشته	۱	
۳	قابلیت تجاری‌سازی دانش	میزان تولید و تجاری‌سازی دانش	۱	
۴	تعداد شرکت‌های تأسیس شده مرتبط با رشته	تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان تأسیس شده مرتبط با رشته	۱	

- هویت رشته

که ارائه می‌دهد آن را از سایر زمینه‌ها متمایز می‌کند. هویت مشخص و قابل تشخیص به اعتبار علمی و شناخت رشته در جامعه دانشگاهی کمک می‌کند. جزئیات مربوط به مضامین پایه شناسایی شده در جدول ۶ ارائه شده است.

مؤلفه سومی که هم از نظر خبرگان حائز اهمیت بود و هم در مقالات بدان اشاره شده بود، هویت رشته نام‌گذاری شد. یک حوزه با هویت قوی با مشارکت، روش‌شناسی و دیدگاه‌های منحصر به فردی

جدول ۶. مضامین پایه مربوط به مؤلفه هویت رشته

ردیف	کدهای باز اولیه	مضامین پایه	جمع فراوانی کدها	مضمون اصلی
۱	چندبعدی‌نگری در دانش	میان‌رشته‌ای بودن	۱۶	هویت رشته
۲	توجه به توسعه میان‌رشته‌ای‌ها			
۳	اثرگذاری بر رشته‌های دیگر	میزان تأثیر علوم رشته بر علوم سایر رشته‌ها	۲	
۴	تعاملات اثربخش بین رشته‌ها			
۵	شناخته شدن بودن رشته در کشور	برند بودن رشته در سطح کشور	۱	

ردیف	کدهای باز اولیه	مضامین پایه	جمع فراوانی کدها	مضمون اصلی
۶	تنها دانشگاهی که رشته را دارد	منحصربه‌فرد بودن رشته در سطح کشور	۲	
۷	معدود بودن تعداد رشته‌ها در کشور			
۸	سال تأسیس رشته در دانشگاه	قدمت و سابقه تأسیس رشته در دانشگاه	۱۲	
۹	تداوم داشتن رشته در دانشگاه			

- زیرساخت فناوریانه

پژوهشگران را قادر می‌سازد تا پژوهش‌های پیشرفته انجام دهند، با آخرین پیشرفت‌ها به‌روز بمانند و دانش را به طور مؤثر منتشر کنند. مضامین پایه مرتبط با این مؤلفه، در جدول ۷ ذکر شده است.

مؤلفه چهارم اثرگذار بر مرجعیت علمی رشته‌های دانشگاهی، زیرساخت فناوریانه شناسایی شد. یک زیرساخت فناوری قوی،

جدول ۷. مضامین پایه مربوط به مؤلفه زیرساخت فناوریانه

ردیف	کدهای باز اولیه	مضامین پایه	جمع فراوانی کدها	مضمون اصلی
زیرساخت فناوریانه	۱	توجه به علوم جدید در آموزش	۸	
	۲	توجه به هوش مصنوعی در درس‌ها		
	۳	استفاده از فناوری‌های نوین آموزش	۷	
	۴	فناوری‌های نوین تدریس		
	۵	در اختیار داشتن تجهیزات نو	۸	
	۶	در اختیار داشتن فضای کافی آموزشی		
	۷	در اختیار داشتن فضای کافی رفاهی		
	۸	زیرساخت‌های قوی ارتباطی		

- فعالیت‌های ترویجی

و نیز پژوهش‌های پیشین ذکر شده است. این‌گونه فعالیت‌ها به شناساندن بیشتر آن رشته، استاد و دانشگاه مربوطه کمک به‌سزایی می‌کند. مضامین پایه مرتبط با این مؤلفه در جدول ۸ ذکر شده است.

حضور فعال در جامعه و در مجامع علمی یکی دیگر از مؤلفه‌های مهم مرجعیت مرتبط با هر رشته دانشگاهی است که در مصاحبه‌ها

جدول ۸. مضامین پایه مربوط به مؤلفه فعالیت‌های ترویجی

ردیف	کدهای باز اولیه	مضامین پایه	جمع فراوانی کدها	مضمون اصلی
فعالیت‌های ترویجی	۱	سخنرانی‌های عمومی	۳	
	۲	سخنرانی در رسانه‌ها		
	۳	ارتباطات دولتی	۷	
	۴	حضور در نهادهای تصمیم‌گیری		
	۶	برگزاری کنفرانس در دانشگاه	۵	
	۷	حضور در کنفرانس‌های بیرون از دانشگاه		
	۸	حضور در مجامع کلان فرهنگی	۲	
		حضور فعال در محافل علمی مرتبط با رشته در خارج از دانشگاه		

- جذابیت رشته

یکی از جنبه‌های مرجعیت یک دانشگاه، معطوف به نظر دانشجویان است. این مؤلفه در نگاه خبرگان اهمیت داشت. جدول ۹ جزئیات مضامین پایه مرتبط با مؤلفه جذابیت رشته ذکر شده است.

جدول ۹. مضامین پایه‌ی مربوط به مؤلفه‌ی جذابیت رشته

ردیف	کدهای باز اولیه	مضامین پایه	جمع فراوانی کدها	مضمون اصلی
۱	تعداد انصرافی‌ها	میزان افراد انصراف داده از رشته	۲	جذابیت رشته
۲	استقبال دانشجویان رشته‌های دیگر	میزان ورود افراد از رشته و گرایش‌های مختلف به رشته مورد نظر	۲	
۳	علاقه‌مندی دانشجویان	میزان استقبال و علاقه‌مندی کلی دانشجویان	۴	
۴	نمرات ارزشیابی			
۵	جذب کمتر از ظرفیت	میزان جذب دانشجو کمتر از ظرفیت اعلام‌شده	۱	
۶	دانشجویان خارجی	پذیرش دانشجو از خارج از کشور	۱	
۷	جذب رتبه‌های برتر کنکور	تعداد دانشجویان ورودی رتبه‌های برتر کنکور	۵	

- تعاملات بین‌المللی

یکی از مواردی که در پژوهش‌های پیشین در ارتباط با مفهوم مرجعیت علمی بسیار مورد تأکید بود، میزان تعاملات بین‌المللی است. بر اساس مصاحبه‌های انجام‌شده و نیز مطالبی که در مقالات در ارتباط با این مؤلفه بیان شده بود، مضامین پایه به شرح ذکرشده در جدول ۱۰ شناسایی شد.

جدول ۱۰. مضامین پایه‌ی مربوط به مؤلفه‌ی تعاملات بین‌المللی

ردیف	کدهای باز اولیه	مضامین پایه	جمع فراوانی کدها	مضمون اصلی
۱	مقالات بین‌المللی مشترک	ارتباط اساتید با دانشگاه‌های خارج از کشور	۱۰	تعاملات بین‌المللی
۲	فرصت‌های مطالعاتی اساتید			
۳	عضویت در انجمن‌های بین‌المللی			
۴	حضور در کنفرانس‌های بین‌المللی	حضور در همایش‌های علمی بین‌المللی	۳	
۵	فعال بودن در پروژه‌های بین‌دانشگاهی	حضور در پروژه‌های بین‌المللی	۲	
۶	عضویت در پروژه‌های بین‌المللی			
۷	برگزاری کارگاه‌های مشترک بین‌المللی	تعداد دوره‌ها و کارگاه‌های مشترک با دانشگاه‌های خارجی	۱۵	
۸	برگزاری دوره‌های آموزشی مشترک بین‌المللی			

- به‌کارگیری اساتید برجسته و به‌روز

یکی دیگر از ارکان اصلی در دستیابی دانشگاه‌ها به مرجعیت علمی، اساتید هستند. اساتید فعال در هر رشته، نقش زیادی در شناسایی آن رشته به عنوان یک مرجع در جوامع علمی دارند. بررسی دقیق مصاحبه‌ها و نیز مقالات، مضامین پایه‌ای به شرح جدول ۱۱ را به‌دست می‌دهد.

جدول ۱۱. مضامین پایه‌ی مربوط به مؤلفه‌ی به‌کارگیری اساتید برجسته و به‌روز

ردیف	کدهای باز اولیه	مضامین پایه	جمع فراوانی کدها	مضمون اصلی
۱	رتبه‌ی اساتید	تعداد اساتید هیئت علمی با مرتبه‌ی علمی استادی و دانشیاری	۴	به‌کارگیری اساتید برجسته و به‌روز
۲	تعداد اساتید			
۳	اساتید نخبه	تعداد اساتید برگزیده‌ی کشوری	۱	
۴	مقالات معتبر	تعداد مقالات معتبر بین‌المللی چاپ‌شده مرتبط با رشته	۶	
۵	مقالات ISI			
۶	پست‌های مدیریتی اساتید	نقش‌آفرینی مؤثر اساتید در نظام تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری کلان کشور	۲۷	
۷	نظرخواهی از اساتید در تصمیم‌گیری‌ها			

ردیف	کدهای باز اولیه	مضامین پایه	جمع فراوانی کدها	مضمون اصلی
۸	تعداد کتب درسی تألیف شده	تعداد کتب مرجع علوم انسانی اثرگذار در رشته	۱۳	
۹	تعداد کتب ترجمه شده			
۱۰	تعداد کرسی‌ها	تعداد کرسی‌های نوآورانه برگزار شده مرتبط با رشته	۱	
۱۱	تدریس دروس کارشناسی	مشارکت اعضای هیئت علمی در تدریس دروس کارشناسی	۱	

- تأثیر گذاری رشته در حوزه اجتماعی

علمی نقش به‌سزایی دارد. مضامین پایه مرتبط در جدول ۱۲ ذکر شده‌اند.

نتایج تحلیل مصاحبه‌ها نشان داد که توجه به نیازهای جامعه در تحقیقات علمی و هم‌سویی با تغییرات و نیازهای جدید در مرجعیت

جدول ۱۲. مضامین پایه مربوط به مؤلفه تأثیر گذاری رشته در حوزه اجتماعی

ردیف	کدهای باز اولیه	مضامین پایه	جمع فراوانی کدها	مضمون اصلی
۱	مقالات کاربردی	تولیدات و خروجی‌های علمی مورد نیاز جامعه	۱۰	تأثیر گذاری رشته در حوزه اجتماعی
۲	کتاب‌های مبتنی بر نیازهای جامعه			
۳	ارائه راهکار برای مشکلات اجتماعی	کارآمدی در حل مشکلات اجتماعی	۳۹	
۴	حل مشکلات اجتماعی			
۵	دروس منطبق با نیازهای جامعه	هم‌سویی منابع (یا سرفصل‌های) تدریسی با نیاز و مشکلات جامعه	۲۴	
۶	سرفصل‌های بازنگری شده بر اساس نیازهای جامعه			

- مسئله محوری

خبرگان نیز نشان دهنده و مؤید این امر بود. مضامین پایه مرتبط با این مؤلفه در جدول ۱۳ آمده است.

همان‌طور که در بخش دوم هم ذکر شد، مسئله محوری یکی از مؤلفه‌های مهم از نظر پژوهشگران قبلی بوده است. مصاحبه با

جدول ۱۳. مضامین پایه مربوط به مؤلفه مسئله محوری

ردیف	کدهای باز اولیه	مضامین پایه	جمع فراوانی کدها	مضمون اصلی
۱	پایان‌نامه‌های کاربردی	تعداد پایان‌نامه‌های مرتبط با مسائل اساسی کشور	۵	مسئله محوری
۲	تعداد حکایت از پایان‌نامه‌ها			
۳	تعداد طرح‌های داخلی	تعداد طرح‌های پژوهشی داخل یا خارج از دانشگاه	۹	
۴	تعداد طرح‌های انجام شده با نهادهای خارج از دانشگاه			
۵	تعداد جلسات مشترک با نهادها و ارگان‌ها	میزان رجوع نهادها و ارگان‌ها به دانشگاه برای حل مسائل مرتبط با رشته	۱۶	
۶	تعداد درخواست‌های ارجاع شده دولتی برای انجام پروژه			

- نخبه‌پروری

طرف دیگر، فراوانی‌های محاسبه شده در ارتباط با تکرار این مؤلفه در مصاحبه‌ها و در مقالات نشان دهنده اهمیت این مؤلفه است. جدول ۱۴، مضامین پایه شناسایی شده در ارتباط با این مؤلفه را نشان می‌دهد.

آخرین مؤلفه اصلی که در دستیابی به مرجعیت علمی تأثیرگذار است، نخبه‌پروری است. خروجی‌های هر رشته دانشگاهی مؤلفه مهمی است که به نوعی نشان دهنده عملکرد آن رشته نیز هست. از

جدول ۱۴. مضامین پایه مربوط به مؤلفه نخبه‌پروری

ردیف	کدهای باز اولیه	مضامین پایه	جمع فراوانی کدها	مضمون اصلی
۱	جذب فارغ‌التحصیلان به شرکتها	میزان جذب فارغ‌التحصیلان به بازار کار	۱۲	نخبه‌پروری
۲	درخواست‌های نهادها و سازمان‌ها برای جذب فارغ‌التحصیلان			
۳	توانمندی دانشجویان برای کارآفرینی	فرصت‌سازی برای ایجاد شغل‌های کارآفرینانه	۲	
۴	تعداد پذیرش در مقاطع بالاتر	میزان پذیرش در کنکور مقاطع تحصیلات تکمیلی	۳	
۵	رتبه‌های برتر کنکور			
۶	تعداد دانشجویان پذیرش جذب‌شده در دانشگاه‌های برتر خارجی	میزان پذیرش دانشجویان در دانشگاه‌های برتر دنیا	۳	
۷	آموزش مهارت به دانشجویان در رشته	توانایی دانشجو برای انجام کار عملی بعد از فراغت	۲۸	
۸	دوره‌های مهارت‌افزایی دانشجویی			

داده‌ها (آزمون KS) بهره گرفته شد. برای بررسی سؤالات پژوهش از تحلیل عاملی تأییدی و معادلات ساختاری استفاده شد. برای این منظور، نرم‌افزارهای SPSS و Smart PLS به کار گرفته شده است.

پس از انجام آزمون آماری KS، توزیع تعداد زیادی از متغیرها نرمال نبود، به این دلیل از روش حداقل مربعات جزئی (PLS) که در آن ضرورتی در نرمال نبودن توزیع مشاهدات و بزرگ نبودن حجم نمونه نیست، استفاده شد (Amiri & Imani, 2019). با توجه به نتایج به‌دست‌آمده، بار عاملی تمام اجزای مدل بالاتر از ۰/۵ به دست آمد که نشان‌دهنده تأیید مدل پیشنهادی توسط خبرگان است. شکل ۵ نشان‌دهنده مدل برازش‌شده با روش PLS است.

برای بررسی پایایی مدل، آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی استفاده شد. همچنین برای ارزیابی روایی مدل، از دو معیار روایی همگرا و روایی واگرا استفاده شده است که در جدول ۱۵ مقادیر محاسبه‌شده برای روایی همگرا ذکر شده است.

پس از شناسایی این ۱۱ مؤلفه اصلی، به منظور نهایی‌سازی آنها، از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. جزئیات پیاده‌سازی این روش در بخش چهارم ذکر شده است.

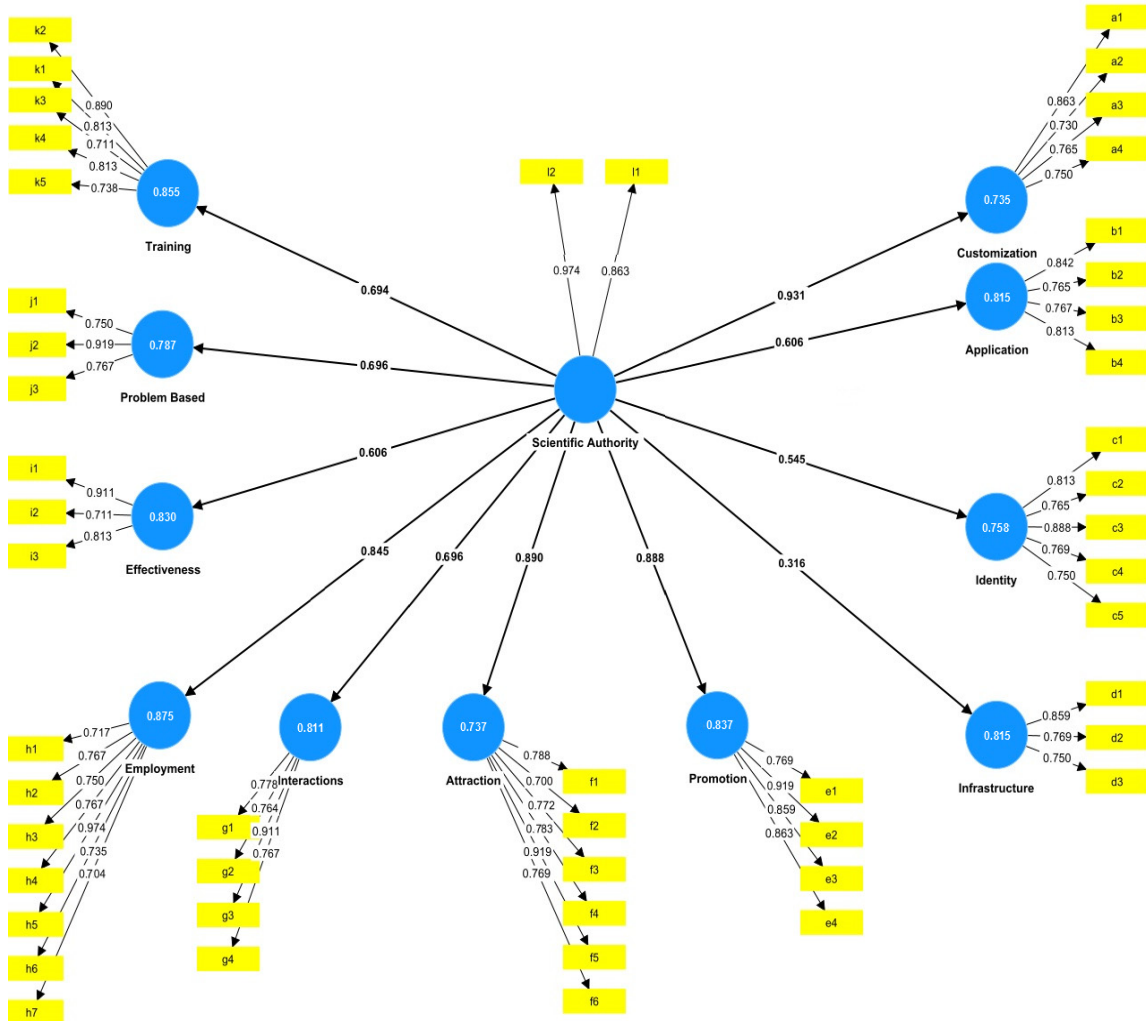
مدل‌سازی

در گام چهارم و پنجم پژوهش، به منظور تأیید یازده مؤلفه شناسایی‌شده، یک پرسش‌نامه با یازده بعد و پنجاه سؤال تهیه شد. روایی صوری و محتوایی ابزارها به تأیید پنج نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی که دارای تخصص‌های مرتبط بودند، رسید. سپس مجموع نظرات خبرگان برای تأیید مدل پیشنهادی استفاده شد. بدین صورت که روایی سازه با بار عاملی بزرگ‌تر از ۰/۵ محاسبه و تأیید شد. پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ آنها هم بالای ۰/۷ به دست آمد که مورد تأیید است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی به منظور تهیه جداول فراوانی، میانگین و انحراف معیار استفاده شد و از آمار استنباطی با هدف آزمون کردن نرمال بودن

جدول ۱۵. مقادیر عددی معیارهای پایایی و روایی همگرا

AVE	پایایی ترکیبی (CR)	آلفای کرونباخ	
۰/۸۱۶	۰/۸۴۲	۰/۸۱۶	بومی‌سازی / اسلامی‌سازی
۰/۷۸۵	۰/۹۸۷	۰/۹۷۵	کاربردی‌سازی
۰/۷۴۱	۰/۸۴۳	۰/۸۲۴	هویت رشته
۰/۷۰۱	۰/۷۸۱	۰/۷۲۷	زیرساخت فناوریانه
۰/۷۳۹	۰/۸۴۶	۰/۸۰۴	فعالیت‌های ترویجی
۰/۸۰۸	۰/۹۷۱	۰/۹۴۷	جذابیت رشته
۰/۸۲۴	۰/۹۵۲	۰/۹۳۵	تعاملات بین‌المللی
۰/۸۱۱	۰/۹۳۹	۰/۹۱۴	به‌کارگیری اساتید برجسته و به‌روز

AVE	پایایی ترکیبی (CR)	آلفای کرونباخ	
۰/۷۹۸	۰/۹۲۳	۰/۹۰۳	تأثیرگذاری رشته در حوزه اجتماعی
۰/۷۷۳	۰/۹۱۸	۰/۸۹۹	مسئله‌محوری
۰/۷۱۸	۰/۸۲۹	۰/۷۸۱	نخبه‌پروری

شکل ۵. مدل برازش داده‌شده با روش PLS

روایی واگرا برای سنجش میزان همبستگی مؤلفه‌های یک سازه با آن سازه در برابر همبستگی آن با سازه‌های دیگر استفاده می‌شود. به علاوه، روایی واگرا همبستگی یک سازه را در برابر همبستگی‌اش با سایر سازه‌ها بررسی می‌کند. در صورتی روایی واگرا تأیید می‌شود که اعداد قطر اصلی از مقادیر زیرین خود بزرگ‌تر باشند. نتایج در جدول ۱۶ آمده است.

جدول ۱۶. نتایج روایی واگرا

نخبه‌پروری	مسئله‌محوری	تأثیرگذاری رشته در حوزه اجتماعی	به‌کارگیری اساتید برجسته و به‌روز	تعاملات بین‌المللی	جذابیت رشته	فعالیت‌های ترویجی	زیرساخت فناوریانه	هویت رشته	کاربردی‌سازی	بومی‌سازی / اسلامی‌سازی	بومی‌سازی / اسلامی‌سازی
										۰/۸۱۶	بومی‌سازی / اسلامی‌سازی
										۰/۷۱۷	کاربردی‌سازی
								۰/۷۴۱	۰/۶۴۴	۰/۶۹۲	هویت رشته
							۰/۷۰۱	۰/۶۴۹	۰/۷۰۳	۰/۶۸۲	زیرساخت فناوریانه
						۰/۷۳۹	۰/۶۵۲	۰/۴۹۱	۰/۷۷۳	۰/۷۲۹	فعالیت‌های ترویجی
					۰/۸۰۸	۰/۶۳۸	۰/۶۸۱	۰/۵۷۲	۰/۶۳۵	۰/۷۳۴	جذابیت رشته
				۰/۸۲۴	۰/۷۹۵	۰/۶۸۱	۰/۵۹۲	۰/۵۹۳	۰/۶۵۹	۰/۶۷۴	تعاملات بین‌المللی
			۰/۸۱۱	۰/۵۸۳	۰/۶۷۴	۰/۶۳۴	۰/۶۴۳	۰/۶۳۸	۰/۷۰۴	۰/۶۳۳	به‌کارگیری اساتید برجسته و به‌روز
		۰/۷۹۸	۰/۷۲۷	۰/۶۹۲	۰/۶۹۰	۰/۷۱۱	۰/۵۷۹	۰/۵۷۴	۰/۶۹۳	۰/۶۷۴	تأثیرگذاری رشته در حوزه اجتماعی
	۰/۷۷۳	۰/۷۵۲	۰/۶۱۸	۰/۶۵۴	۰/۷۳۲	۰/۶۵۱	۰/۶۴۳	۰/۶۷۱	۰/۶۴۶	۰/۶۶۵	مسئله‌محوری
۰/۷۱۸	۰/۷۰۶	۰/۶۸۸	۰/۷۰۵	۰/۷۳۱	۰/۷۶۷	۰/۷۰۷	۰/۴۸۳	۰/۶۵۵	۰/۶۶۶	۰/۷۸۴	نخبه‌پروری

داشتند و برای مصاحبه ابراز تمایل کردند ۱۶ نفر بود. این مصاحبه‌ها به دقت بررسی و با تحلیل مضمون مؤلفه‌های اصلی و پایه‌ای شناسایی شد. روایی سازه با بار عاملی بزرگ‌تر از ۰/۵ محاسبه و تأیید شد. پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ آن‌ها هم بالای ۰/۷ به دست آمد که مورد تأیید است. روایی همگرا و روایی واگرا مدل ساختاری پیشنهادی هم بررسی و بر اساس نتایج به‌دست آمده تأیید شد.

نتایج این پژوهش نشان داد که مؤلفه‌های اصلی اثرگذار بر مرجعیت علمی رشته‌ها عبارت‌اند از: بومی‌سازی / اسلامی‌سازی، کاربردی‌سازی، هویت رشته، زیرساخت فناوریانه، فعالیت‌های ترویجی، جذابیت رشته، تعاملات بین‌المللی، به‌کارگیری اساتید برجسته و به‌روز، تأثیرگذاری رشته در حوزه اجتماعی، مسئله‌محوری، نخبه‌پروری. هر یک از این مؤلفه‌های اصلی، شامل مؤلفه‌های پایه‌ای دیگری هم هستند که در بخش سوم این مقاله به تفصیل به معرفی آنها پرداخته شده است. با توجه به برنامه راهبردی دانشگاه علامه طباطبایی، مأموریت دانشگاه دستیابی به مرجعیت علمی در حوزه علوم انسانی است. این پژوهش از نظر کاربردی، برای برنامه‌ریزان دانشگاه می‌تواند استفاده شود. سایر پژوهشگران نیز می‌توانند از یافته‌های این مقاله برای تعریف شاخص‌های مرجعیت استفاده کنند و آنها را در مورد مطالعه خود به کار گیرند.

برخی مؤلفه‌های مرجعیت به صرف هزینه و منابع نیاز دارند که با توجه به محدودیت‌هایی که وجود دارد به‌نوعی اولویت‌بندی نیاز

همان‌طور که مشاهده می‌شود مقادیر زیر قطر اصلی از مقادیر روی قطر اصلی کمتر است که نشان‌دهنده پذیرفته‌شدن روایی واگرایی مدل است.

نتیجه‌گیری

یکی از اهداف کلان کشور در حوزه علم که در اسناد بالادستی هم ذکر شده است دستیابی به مرجعیت علمی است. با توجه به اینکه جنبه‌های مختلفی از مرجعیت علمی قابل تصور است، با توجه به مصاحبه‌های انجام‌شده در این پژوهش و نیز بررسی پژوهش‌های پیشین دو مفهوم از مرجعیت علمی مد نظر قرار گرفت. نخست مرجعیت از نگاه دانشجویان برای انتخاب رشته دانشگاهی و دیگری مرجع شناخته‌شدن یک دانشگاه توسط جوامع داخلی و بین‌المللی است. از طرفی رشته‌ها به عنوان ارکان اصلی آموزش دانشگاه شناخته می‌شوند بنابراین اگر رشته‌های یک دانشگاه به عنوان مرجع شناخته شوند مرجعیت دانشگاه هم حاصل خواهد شد. از این رو سؤال اصلی این پژوهش این بود که برای دستیابی به مرجعیت رشته‌های دانشگاهی یک دانشگاه چه مؤلفه‌هایی اثرگذارند. شایان ذکر است که این پژوهش در دانشگاه علامه طباطبایی به انجام رسیده است.

به این منظور ابتدا مقالات پیشین به طور دقیق بررسی و مؤلفه‌های مرتبط شناسایی شد. سپس با خبرگان دانشگاه علامه طباطبایی مصاحبه‌هایی صورت گرفت. تعداد خبرگانی که بر موضوع تسلط

- Journal, 8 (1), 1-7.
- Khanazizi, M., Aminbeidokhti, A., Naveh, E. A., & Farasatkah, M. (2017). Exploratory and confirmatory factor analysis of intra-university factors for universities' promotion at National and International Rankings. *Quarterly Journal of Innovation and Value Creation*, 12 (6), pp. 57-80. (Persian)
- Koendjibharie, S. R. (2020). The distinct value of humanities students to employers in student consultancy projects. *Industry and Higher Education*, 34 (4), 247-62.
- Koushazade, F., Akbari, A., Maghool, A., Jabbari, M., & Koushazade, A. (2019). Identifying classification and prioritization of the factors affecting the university's academic authority. *Journal of Research in Educational Science*, 13 (47), 133-52. (Persian) DOI: 10.22034/jiera.2019.173167.1816
- Mahmoudi, M., Salehi, M., & Taghvae Yazdi, M. (2020). The impact of knowledge-based leadership on scientific authority in the macro medical sciences universities of Region 1 in order to present a model. *Journal of Medicine and Spiritual Cultivation*, 29 (1), 12-23. (Persian)
- Mansornia, R., Safari, M., & Oladian, M. (2020). Developing a model for identifying factors affecting organizational agility and its status in Farhangian University (Case Study: Khorasan Razavi Province). *Journal of Research in Educational Science*, 14 (Special Issue), 509-24. (Persian)
- Mazzocchi, F. (2019). Scientific research across and beyond disciplines: Challenges and opportunities of interdisciplinarity. *EMBO reports*, 20 (6), e47682.
- McGillivray, B., Jensen, G. B., Salama, K., & Schut, D. (2022). Investigating patterns of change, stability, and interaction among scientific disciplines using embeddings. *Humanities and Social Sciences Communications*, 9 (1), 1-15. DOI: 10.1057/s41599-022-01267-5
- Moscardini, A. O., Strachan, R., & Vlasova, T. (2022). The role of universities in modern society. *Studies in Higher Education*, 47 (4), 812-830. DOI: 10.1080/03075079.2020.1807493
- Mousavi, M. (2012). Investigating the possibility of promoting Iran to the top ten science producing countries in the world. *Rahyافت*, (30), 79-89. (Persian)
- Najafi Lonbar, A., Hamidi, M., Alidoust Qahfarokhi, E., & Dehghan Ghahfarokhi, A. (In press). Designing a model for the promotion of sports management in Iranian universities. *Sport Management Journal*. (Persian)

است. مؤلفه‌های شناسایی و تأییدشده در این پژوهش می‌تواند در ارزیابی رشته‌های دانشگاهی با هدف دستیابی به مرجعیت علمی کمک کند. رشته‌هایی را که با توجه به شاخص‌های ذکر شده در این پژوهش امتیاز بیشتری کسب کنند می‌توان رشته‌های مرجعیت‌ساز نامید. دانشگاه‌ها با توجه به محدودیت‌های بودجه‌ای برای دستیابی به مرجعیت علمی، باید بر این رشته‌ها تمرکز کنند. از سوی دیگر، دیگر رشته‌ها مقادیر شاخص‌های مربوط به رشته‌های مرجعیت‌ساز را می‌توانند به عنوان هدف خود برای ارتقا و حرکت به سمت مرجعیت علمی قرار دهند.

سپاسگزاری

این مقاله خروجی طرح شناسایی رشته‌های مرجعیت‌ساز است که در دانشگاه علامه طباطبائی انجام شده است.

References

- Ahanchian, M. R. (2014). *Classification and ranking of state universities and institutions of higher education*. Tehran: Study plan of the Ministry of Science, Research and Technology. (Persian)
- Amiri, M., & Imani, R. (2019). Ranking the branches of Insurance using confirmatory factor analysis and MCDM Methods (A case study of Parsian insurance company). *Journal of Decision Engineering*, 2 (8), 7-32. (Persian)
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2), 77-101. (Persian)
- Eslami, R. (2016). Mechanisms of the return of political science authority [Paper presentation]. In *the 11th annual conference of the Iranian Political Science Association*. Mashhad, Iran. (Persian)
- Farazakish M., Azadi Ahmedabadi Q., Abdi S. (2022). Conceptual Model of "Scientific Leadership" from The Supreme Leader Ayatollah Khamenei's viewpoint. *Strategic Management Thought*, 16 (3), 3-33. (Persian) DOI: 10.30497/SMT.2023.243030.3382
- Ferasatkah M. (2012) Higher education planning and the challenges of becoming interdisciplinary. *Journal of Educational Planning Studies*, 1 (1), 55-79. (Persian)
- Goodarzi, G., & Rudi, K. (2017). Interpretation of *Scientific Authority for Educational Institutions* by applying Grounded Theory. *Journal of Science and Technology Policy*, 4 (2), 75-90. (Persian) DOI: 20.1001.1.20080840.1390.4.2.7.6
- Houssam, KH, & Sabrina, H. (2023). The role of the university in modern society. *Afak for Sciences*

- Shouryabi, A. (2010). *Studying the ways to improve the rank of Payam Noor University in internal and external rankings* (MA. thesis). Faculty of Literature and Humanities, Payam Noor University, Tehran. (Persian)
- Sinaii V., Zezaei M. (2016) Examining the necessity of revising and updating political science courses with an emphasis on the master's course, *11th Annual Conference of the Iranian Political Science Association*, Mashhad, Iran. (Persian)
- Sowter, B., Reggio, D., & Hijazi, S. (2017). *QS World University rankings*. Boca Raton, United States: Auerbach Publications.
- Taban, M., Yasini, A., Shiri, A., & Mohammadi, I. (2016). Designing and explaining process model of scientific authority in Iran's higher education mixed approach. *Knowledge Retrieval and Semantic Systems*, 3 (6), 20-40. (Persian)
- Wolff, B. (2021 April 12). *The arts and humanities deliver untapped value for future work*. Forbes. Retrieved November 11, 2023 from: <https://www.forbes.com/sites/benjaminwolff/2021/04/06/the-arts-and-humanities-deliver-untappedvalue-for-the-future-of-work/?sh=79c6ff153914>
- Xia, X. (2016). Forming wage expectations through learning: Evidence from college major choices. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 132, 176-96. DOI: 10.1016/j.jebo.2016.10.013.
- Yazdani S., Sadegh Zarei R., Hosseini Abardeh M. (2020) Explanation of indicators of academic competitive advantages of universities of medical sciences: A qualitative content analysis. Research in *Medical Science Education*, 13 (3), 55-61. (Persian)
- Yousefi, H., and Zeraat Kish, Y. (2021). *Infrastructure project of knowledge authority to deal with biological threats in the country (Strategic program and center of scientific authority to deal with biological threats)*. Tehran: Islamic Council Research Center. (Persian)
- Reddy, D. (2021). Scientific literacy, public engagement and responsibility in science. *Cultures of Science*, 4 (1), 6-16. DOI: 10.1177/20966083211009646
- Rezaeian, M. (2021). The World of Research and Its Mysteries; Scientific Authority. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*, 20 (9), 953-954. (Persian) DOI: 10.52547/jrums.20.9.953
- Salimi, S., Parsa, A., Mehalizade, Y., & Shahi, S. (2019). University educational planning: Designing a model of conceptual roadmap for university development. *Journal of Educational Planning Studies*, 8 (15), 176-201. (Persian) DOI: 10.22080/EPS.2019.2498
- Samari, E., Yamani, S., Salehi, E., & Garaeinejad, G. (2011). Investigate and identify the factors in the process of "university development" in Iran's public universities. *Bi-Quarterly Journal of Educational Planning Studies*, 2 (4), 68-99. (Persian)
- Seah, K. K., Pan, J., & Tan, P. L. (2020). Breadth of university curriculum and labor market outcomes. *Labour Economics*, 65, 101873. DOI: 10.1016/j.labeco.2020.101873
- Seyedjavadin R., & Taban M. (2016). Human resource development management with scientific reference approach. Tehran: Neghah Danesh. (Persian)
- Seyedjavadin R., Hasanqolipour T., Rahnavard F., Tab M. (2013). Conceptualization of scientific authority in the higher education system. *Journal of Research in Educational system*, 6 (16), 1-27. (Persian)
- Sharma, R. S. (2015, July). Role of universities in the development of civil society and social transformation [Paper presentation]. In *Proceedings of International Academic Conferences* (No. 2604181). International Institute of Social and Economic Sciences, London.

مجتبی حاجیان حیدری

استادیار گروه مدیریت عملیات و فناوری اطلاعات دانشکده مدیریت دانشگاه علامه طباطبائی است. علائق پژوهشی وی پژوهش در حوزه تصمیم‌گیری، مدل‌سازی و بهینه‌سازی سیستم‌های مدیریتی است و مقالات متعددی در این زمینه تاکنون در نشریات معتبر به چاپ رسانده است.

نیلوفر مظفری

دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مدیریت دولتی گرایش توسعه منابع انسانی از دانشگاه علامه طباطبائی می‌باشد. برگزیده طرح شهید وزوایی بنیاد ملی نخبگان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ است و علایق پژوهشی ایشان شامل مدیریت دولتی، مدیریت منابع انسانی، مدیریت تحول و سیاست‌گذاری است.

هادی خان‌محمدی

استادیار گروه مدیریت دولتی دانشکده مدیریت دانشگاه علامه طباطبائی است. تخصص ایشان در زمینه حکمرانی و ختم‌سازی‌گذاری عمومی است و تاکنون مقالات متعددی در این زمینه به چاپ رسانده است.

مأده میرزاعلیان

وی دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مدیریت صنعتی از دانشگاه علامه طباطبائی است. برنده جایزه شهید وزوایی بنیاد ملی نخبگان در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ است و موضوعات پژوهشی مورد علاقه وی شامل تاب‌آوری زنجیره تأمین، شبیه‌سازی گسسته پیشامد، تصمیم‌گیری چند معیاره، تحلیل پوششی داده‌ها می‌شود.